

קשרים בין מידת ה"מוטיבציה למומחיות" של הילד לבין תפיסת העיסוק של הילד, בקרב ילדים בריאים בגילאי בית ספר יסודי

לימור צדיק, אופיר מרקוס, ד"ר לימור רוזנברג
החוג לריפוי בעיסוק, הפקולטה לרפואה, אוניברסיטת תל אביב

תוצאות

השערה ראשונה:

- לא נמצא כל קשר מובהק בין שאלון DMQ-C לבין שת"ה ($p > 0.05$).
- להעמקת החקירה, נבדקה ההשערה בכל מין בנפרד. בקרב הבנים, נמצא קשר שלילי חזק בין קומפוננטיות לבין כמות החשיבות ($r = -0.49, p < 0.05$). כלומר, בניו אשר אייפנו עצמם כבעלי קומפוננטיות נמוכה העניקו חשיבות גבוהה לפעילויות. בקרב הבנות, נמצא קשר חיובי חזק בין התמדה לבין כמות מעבר הזמן ($r = 0.53, p < 0.01$). כלומר, בנות אשר אייפנו עצמן כמתמידות דיווחו כי הזמן עובר להן מהר במהלך הפעילויות השונות.

השערה שנייה:

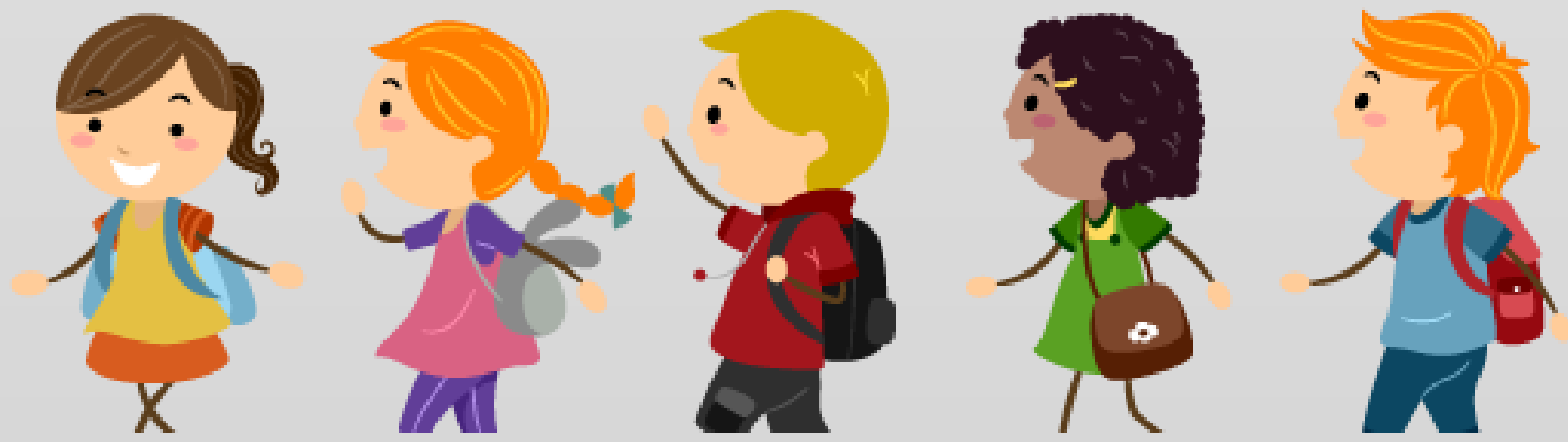
- נמצא קשר חיובי בינוני מובהק בין רגשות שליליים לבין כמות הקושי ($r = 0.33, p < 0.05$).
- להעמקת החקירה, נבדקה ההשערה בכל מין בנפרד. בקרב הבנות נמצא קשר חיובי חזק בין רגשות שליליים לבין כמות הקושי ($r = 0.44, p < 0.05$). כלומר, בנות אשר הוריהן אייפנו אותן כמביעות יותר רגשות שליליים (עצב, רוגז), דיווחו על יותר פעילויות כקשות עבורן. בקרב הבנים לא נמצא כל קשר מובהק.

הקדמה

- תפיסת העיסוק של הילד הינה האופן בו הילד תופס את עיסוקיו והמשמעות שהוא מייחס לעיסוקיו השונים.
- "מוטיבציה למומחיות" מוגדרת ככוח פסיכולוגי פנימי המניע את היחיד לנסות ולהתמחות במיומנות או במטלה אשר מאתגרת אותו במידה בינונית לפחות.
- על אף שתפיסת העיסוק של הילד ו"מוטיבציה למומחיות" של הילד נדונו בספרות בנפרד, טרם נערך מחקר הבודק את הקשר ביניהם בקרב ילדים בגילאי בית ספר יסודי, בעלי התפתחות תקינה.

מטרות והשערות המחקר

- מטרת המחקר הינה לבדוק את הקשרים בין "מידת המוטיבציה" של הילד לבין תפיסת העיסוק של הילד, בקרב ילדים בריאים בגילאי בית ספר יסודי.
- השערות המחקר:
- יימצא קשר בין מידת "המוטיבציה למומחיות" בדיווח עצמי של הילד, לבין תפיסת העיסוק של הילד.
 - יימצא קשר בין מידת "המוטיבציה למומחיות" בדיווח הורה, לבין תפיסת העיסוק של הילד.

דיון

- ההשערה לבדיקת הקשרים בין מידת ה"מוטיבציה למומחיות" בדיווח עצמי של הילד לבין תפיסת העיסוק של הילד אוששה רק בחלקה. בניגוד למשוער, במדגם כולו לא נמצאו קשרים בין "מוטיבציה למומחיות" לבין תפיסת העיסוק של הילד. אולם, בפילוח המדגם על פי מין נמצאו קשרים שונים בקרב בנים ובקרב בנות, כך שניתן להסיק שהקשרים בין תפיסת העיסוק ומוטיבציה למומחיות שונים בין בנים ובנות.
 - בקרב בנים נמצא קשר מובהק בין קומפוננטיות לבין כמות החשיבות: ייתכן כי למרות שהילד מדווח על קומפוננטיות נמוכה (לדוגמה: מתאפיין פחות בפתירת בעיות במהירות והבנת דברים היטב-) הוא חווה יותר קשיים ומאמין כי אינו מבצע היטב את המטלות השונות, בשל תפיסת מסוגלות עצמית נמוכה, חוסר עידוד מהסביבה או תלות יתר במבוגר, הוא עדיין ידרג מספר פעילויות רב כחשובות עבורו, היות והוריו מעניקים לפעילויות אלה חשיבות רבה.
 - בקרב בנות נמצא קשר מובהק בין התמדה לבין כמות מעבר הזמן: בספרות נמצא כי בדיווח עצמי ובדיווח הורה, בנות בעלות התמדה גבוהה יותר מבנים כאשר יש איזון בין חשיבות הפעילות לבין קושי הפעילות, מתקיימת "החוויה המיטבית" בה הזמן חולף במהירות. ייתכן ובנות אשר דיווחו כי קל להן יותר להתמיד בפעילויות היום יום השונות חוות איזון זה בעיסוקיהן, ולכן הזמן עובר להן מהר יותר.

2. ההשערה לבדיקת הקשרים בין "מידת ה"מוטיבציה למומחיות" בדיווח הורה לבין תפיסת העיסוק של הילד אוששה רק בחלקה.

גם כאן, בניגוד למשוער לא נמצאו קשרים במדגם כולו. אולם, בפילוח על פי מין, נמצא קשר מובהק בין רגשות שליליים לבין כמות הקושי בקרב בנות. נמצא כי הורים נוטים לדווח יותר על בנות כמבטאות רגשות שליליים, ובהתאם בנות נוטות לדווח כי הינן מבטאות יותר רגשות עצב ורוגז בהשוואה לבנים בדיווח עצמי. ייתכן כי הרגשות השליליים בתגובה לחוסר ההצלחה בולטים יותר אצל הבנות מכיוון ונטות להפגין זאת כלפי חוץ בהתנהגותן, וההורה רואה זאת.

שיטה

המחקר הינו מחקר חתך תיאורי קורלטיבי.

אוכלוסיית המחקר

- במחקר השתתפו 48 ילדים (24 בנות ו-24 בנים) בכיתות א'-ו, והוריהם. הנבדקים נדגמו במדגם נוחות בקהילה, והוריהם נתנו את הסכמתם להשתתפות במחקר וחתמו על טופס הסכמה מדעת.
- ילדים אלה גדלים במשפחות דו הוריות, ולומדים במסגרות החינוך הרגיל ולא מטופלים בהווה ובעבר בריפוי בעיסוק או בכל מקצוע בריאות אחר.
- הורים דוברי עברית בגיל עבודה (גילאי 18-67 שנים).

כלי המחקר

- שאלון פרטים אישיים - שאלון הכולל פרטים סוציו-דמוגרפים של הילד ומשפחתו.
- Dimensions of Mastery Motivation (DMQ) - (Morgan, Wang, Barrett, Liao, Huang & Jozsa, 2015) שאלון "מוטיבציה למומחיות" שאלון בו 41 היגדים בסולם לייקהרט, הנועד להעריך אספקטים שונים של תפיסת מידת ה"מוטיבציה למומחיות" של הילד על עצמו (DMQ-C), ואת תפיסת ההורה את מידת ה"מוטיבציה למומחיות" של הילד (DMQ-P). לשאלון שלושה ציונים סופיים - התמדה, רגשות שליליים וקומפוננטיות, כאשר ציון גבוה יותר מעיד על "מוטיבציה למומחיות" גבוהה יותר.
- שאלון תפיסת העיסוק של הילד (שת"ה) - שאלון שפותח לצרכי מחקר בחוג לריפוי בעיסוק באוניברסיטת תל אביב. שאלון בדיווח עצמי של הילד אשר נועד להעריך כיצד ילדים צעירים תופסים את עיסוקיהם. שאלון בו 25 פעילויות בשבעה תחומי עיסוק שונים אותם מדרג הילד בכל אחד מארבעת המדדים - כמות הקושי, כמות החשיבות, כמות מעבר הזמן וכמות אוטונומיה, על פי סקלה רציפה המלווה בעזרים וויזואליים הממחישים את דירוג התשובות.

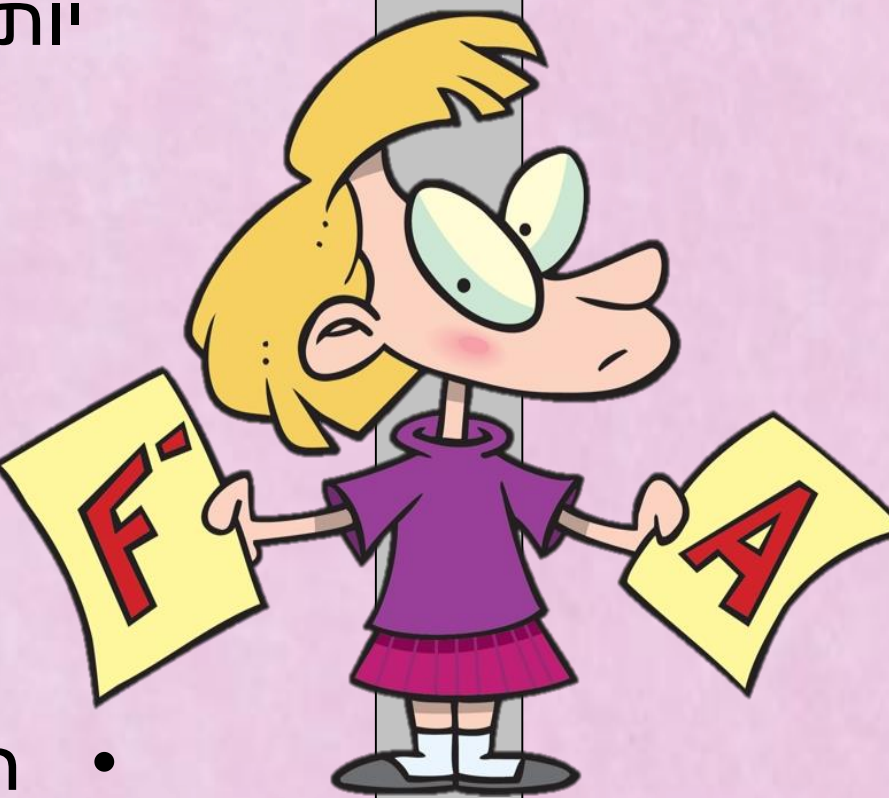
שאלון תפיסת העיסוק של הילד		DMQ-C - מוטיבציה למומחיות	
1. לחלש	2. לחזק	1. לא	2. כן
3. מעט	4. הרבה	3. מעט	4. הרבה
5. מעט	6. הרבה	5. מעט	6. הרבה
7. מעט	8. הרבה	7. מעט	8. הרבה
9. מעט	10. הרבה	9. מעט	10. הרבה
11. מעט	12. הרבה	11. מעט	12. הרבה
13. מעט	14. הרבה	13. מעט	14. הרבה
15. מעט	16. הרבה	15. מעט	16. הרבה
17. מעט	18. הרבה	17. מעט	18. הרבה
19. מעט	20. הרבה	19. מעט	20. הרבה
21. מעט	22. הרבה	21. מעט	22. הרבה
23. מעט	24. הרבה	23. מעט	24. הרבה
25. מעט	26. הרבה	25. מעט	26. הרבה
27. מעט	28. הרבה	27. מעט	28. הרבה
29. מעט	30. הרבה	29. מעט	30. הרבה
31. מעט	32. הרבה	31. מעט	32. הרבה
33. מעט	34. הרבה	33. מעט	34. הרבה
35. מעט	36. הרבה	35. מעט	36. הרבה
37. מעט	38. הרבה	37. מעט	38. הרבה
39. מעט	40. הרבה	39. מעט	40. הרבה
41. מעט	42. הרבה	41. מעט	42. הרבה

הליך המחקר

מסקנות

- המסקנה העיקרית היא כי הקשר בין "מוטיבציה למומחיות" לבין תפיסת העיסוק של הילד הוא חלקי, ולכן מומלץ להמשיך ולחקור אחר גורמים נוספים הקשורים לתפיסת העיסוק של הילד.
- מומלץ לבצע מחקרים נוספים בנושא אשר יכללו מדגם גדול יותר של ילדים, בטווח גילאים רחב יותר וילדים בעלי מוגבלויות. כמו כן, מומלץ לאסוף מידע משני ההורים אודות הילד.

מקורות: